

Változás szükséges meggytermesztésünkben

Az idei FarmerExpon tartott HORTICO kertészeti konferencia fő témája a meggytermesztés volt. A FruitVeB és a Debreceni Egyetem Kertészettudományi Intézete által szervezett szakmai tanácskozáson „Mit hoz a jövő...? – A magyar meggyágazat tündöklése vagy bukása” címmel hívták párbeszédre, közös gondolkodásra a felkért szakembereket és a résztvevőket. A rendezvényen két blokkban vitatták meg a szakmai kérdéseket. Az első a meggy piac értékeléséről szólt, a konzerv- és a hűtőipar, továbbá a termelői szervezeti oldal képviselőinek részvételével, a másodikban a növényvédelmi kihívásokra ke-
restek választ.

A meggy piac értékelése – tanulságok, kilátások, lehetőségek

Bevezető gondolataival dr. Apáti Ferenc intézetigazgató, a FruitVeB elnöke hangsúlyozta: a meggytermesztés jelenlegi helyzete az egész gyümölcsstermesztés és a hazai kertészeti ágazat problémáit jól példázza (1. kép). A meggytermés idén kb. 20%-kal kevesebb, mint tavaly, ennek ellenére az átvételi ára 15%-kal volt kisebb, mint 2022-ben. Jellemző a termelés alacsony fokú hatékonysága (országos átlagban 5-6 t/ha a 10-15 t/ha üzemi és sokéves átlag helyett, mely utóbbit a jó színvonalú hazai gazdaságok teljesítik), ill. a termelők szervezetlensége, ami előbb-utóbb az ágazat bukásához vezethet. Alapvető gond, hogy a hazai meggytermés 60-70%-át csak meggybefőtt céljára tudjuk eladni,

1. kép Dr. Apáti Ferenc: a meggytermesztésben elengedhetetlen a szervezettség növelése és a termékfejlesztés

nagyobb részt a hazai konzervgyárakban, kisebb részben Németországban gyártott termék formájában. Magyarországon az elmúlt években évente 30-32 ezer tonna meggyből készítettünk meggybefőttet itthon, kb. 7 ezer tonnát exportáltunk konzervipari célra Németországba, és 3-4 ezer tonna a további export. A hazai hűtőipar évi 6-8 ezer tonna árut vesz fel, ugyanennyi jut sűrítmény és lé előállítására, míg 4-6 ezer tonna kerül egyéb feldolgozóipari célra, a friss piac pedig már minimálisra zsugorodott.

Mindez azt jelenti, hogy 60-65 ezer tonna meggyre van piacunk, míg 5 évvel ezelőtt még 10 ezer tonnával többet tudtunk elhelyezni, vagyis zsugorodik a piac. A fagyasztott meggyben lenne bővülési lehetőség. Itt azonban nagy versenytársaink a lengyelek, akik 60-80 ezer tonna meggyet dolgoznak fel a hűtőiparban, továbbá a szerbek, ők pedig kb. 50-60 ezer tonnát. A piacot befolyásoló hatása leginkább a konzerviparnak van. Egyedüli európai vevőinként a németek monopolhelyzetben vannak, akik ezt ki is használják. Annak ellenére, hogy a hazai konzervipari feldolgozás költségei tavalyról idénre 20-25%-kal nőttek, a német vevők a szerződéseikben a tavalyinál 5-8%-kal alacsonyabb árakat kötöttek ki. Ez megpecsételte a meggy idei árát is. Ilyen helyzetben elengedhetetlen a szervezettség növelése és a termékfejlesztés.

Ifj. Széll István, a Parmen Konzervipari Zrt. ügyvezetője és tulajdonosa emlékeztetett, hogy idén korán elkezdődtek a tárgyalások, konzultációk a termesztrők és a feldolgozó üzemek között, s a nyílt információcsere során most sem maradtak el az ilyenkor szokásos árviták, alkudozások. Ő is hivatkozott a német vásárlók

monopolhelyzetére, amely révén igyekeztek lenyomni az árakat, ezeket példákkal is szemléltette. A kiszolgáltató helyzet jól jellemzi, hogy a 2022-es 1,79-1,99 eurós bolti ár után ez évben üvegenként 1,29-1,33 euróért vehették a német vásárlók a befőttet, s a magyar gyártók egyelőre kénytelenek ezt elfogadni. Arra is kitért, hogy gyakran nem megfelelő a meggy minősége, s konzervipar jelentős összegeket kénytelen arra fordítani, hogy a beérkezett alapanyag valóban alkalmas legyen a feldolgozásra (szennyeződések, törött, sérült gyümölcsök stb. eltávolítása). A romló munkaerő-helyzet miatt műszaki fejlesztés volt szükséges (optikai válogató berendezés) e probléma megoldására.

Szabó Péter, a Jonaco Kft. ügyvezetője és tulajdonosa, aki természetként is érintett, úgy vélte, ha a közeljövőben nem történnek a termesztrést és a feldolgozást érintő változások, a meggyágazat összedől. A termelők és feldolgozók egyaránt nagyobb bevételre törekednek, de tudomásul kell venni, hogy a piacot a kereslet és a kínálat mozgatja. Véleménye szerint a jelenlegi piaci igénynél kb. 30%-kal nagyobb a gyártói kapacitás. A gyártó vállalatok fejlesztéseikkel, beruházásokkal igyekeznek növelni a hatékonyságot, de a termelői oldalról is erre lenne szükség, az eddigieknél nagyobb mértékben. Az ő üzemükben az idei szezonban csak kismértékben adódtak minőségi problémák a beszállított meggytélékekben, ezek alapvetően nem zavarták a feldolgozás folyamatát. Az árvitákat ők sem kerülhetik ki: előbb a konzervet vásárló kereskedőkkel, beszerzőkkel (német vásárlók, ill. a hazai kiskereskedelmi üzletláncok), akikkel még a gyümölcs betakarítása előtt

kötnek szerződést, majd utána a természetekkel. Mindez jelentős bizonytalan helyzetet idéz elő, gyakori dilemma: „vajon beleférünk-e a tervezett eladási árszintbe vagy sem?” A meggyágazat problémáinak megoldásához jobb kommunikáció és nagyobb szervezethez szükséges, de önmagában ez nem elegendő.

Schmidt Szilárd, a *Berkenye Hűtőház Kft. ügyvezetője és tulajdonosa* elmondta, hogy évente 2000 tonna hazai gyümölcsöt dolgoznak fel, a fagyasztott meggy nagy részét Európa feldolgozóipari piacain, kisebb részét a belföldi kereskedelemben értékesítik. A versenytársak közül Szerbiában a termelési adottságaik (családi, kisgazdaságok, kisebb rezsiköltség, olcsóbb munkaerő stb.) miatt olcsóbban tudnak termelni. A lengyel termesztés is hatékonyabb a mienkénél; ott jellemző a 10-20 hektáros családi gazdaság, de bizonyos régióban akár 35 ezer hektáron koncentrálva, s a termeszők támogatási és adózási rendszere is kedvezőbb, mint nálunk. Ilyen körülmények között a feldolgozóipar is kisebb termelési költséggel és alacsonyabb áron tud a világpiacra megjelenni. A magyar meggy minősége, beltartalmi értéke kiváló, de a külföldi vevők legfeljebb 5-10 eurocenttel hajlandók többet adni érte. Az európai feldolgozók nagy tételben vásárolnak fagyasztott terméket (pl. 10-20 kamion árut), beszerzőik a piac részleteit igen jól ismerő szakkereskedők. Mint mondta, ezt ők is követték megfelelő szakember felvételével, és emellett az elmúlt öt évben – a csökkenő piacon – folyamatos fejlesztéssel, a minőség javításával (Sortex optikai válogató gép, magozó gép, fémdetektor stb.) léptek előbbre. Mára elérték, hogy egyes vevőik prémium termékeik gyártásához – a szerbek vagy lengyelek helyett – csak tőlük vásárolnak alapanyagot. Mint mondta, a feldolgozóipar jóval magasabb minőségi igényeket támaszt, mint a kiskereskedelmi szektor.

A meggyél-előállítás helyzetéről dr. Apáti Ferenc ismerttetett néhány adatot. Mint mondta, a lémeggy ára 50-100-120 Ft körül alakul, ilyen árak mellett nem lehet cél a lémeggy-termelés. Így ebben a szegmensben nemigen várható bővülés, a lémeggy termelés és értékesítés igazából kármentés marad, de nem jelenthet a jövőben kiutat a céltermelés

2. kép **Juhos Csaba** szerint javítani kell a termesztés hatékonyságát is

A termelői szervezeteket **Juhos Csaba**, a *Fresh Fruit Tész (Kecel) elnöke* képviselte (2. kép). A tavalyi aszály káros hatásai ellenére a dél-alföldi térségben az idei terméskilátások kezdetben biztatóak voltak, de csalódtak: a termés a vártnál kevesebb lett, és minőségi gondok is akadtak. Ebben az érés alatt a klímaváltozással együtt járó csapadékos, kedvezőtlen, szeszélyes időjárás is szerepet játszott, továbbá a szezon vége felé a foltos szárnyú muslica megjelenése és kártétele is, ami ellen gyakorlatilag nem tudtak védekezni. Ezek kivédésére rövid távon nem lát megoldást (ill. az időjárás esetében nem is lehetséges). Felmerül a termőhelyválasztás megváltoztatásának gondolata, vagy a biotikus és abiotikus stresszeknek ellenállóbb fajták termesztése, de ezek esetleges bevezetése is csak évek múltán lehetséges. Ilyen alacsony felvásárlási árak mellett csökken a termelés, de csökken a kereslet is. A frisspiaci meggyet korábban felvevő orosz piac teljesen megszűnt, a munkabérek költségei egyre növekednek, és egyre kevesebb a fizetőképes hazai vásárló is; véleménye szerint néhány év alatt a pultokról eltűnik a friss meggy. A jövedelmezőség folyamatos és tartós csökkenése, valamint a fokozódó termelési kockázatok miatt a termeszők felhagynak a meggyel, befektetésük nem térül meg. Ez már nemcsak gazdasági probléma, hanem szociológiai is: a fiatalok elfordulnak a mezőgazdaságtól. A jövőt az ipari feldolgozást ki-

szolgáló gépesített természetben látja. Magasabb termelői árakra lenne szükség (ez főként a termeszők érdeke), de ehhez koncentrálni kellene a termelőknél az értékesítést, például együttes piacra lépéssel. Ugyanakkor az ágazat minden szereplőjének érdeke lenne a fogyasztás növelése is. De javítani, növelni kellene a termesztés hatékonyságát (termőhelyek, új fajták, új technológiák) is.

A termékfejlesztés egy sajátos útvjáról számolt be **Gálné dr. Remenyik Judit**, a *Debreceni Egyetem MÉK tudományos fő-tanácsadója*, aki a meggy hasznosításának egy lehetséges speciális, új módját ismertette (3. kép). A meggy antocianinjainak kutatása során olyan gyümölcs kivonatra volt szüksége, amely fagyasztás nélkül megőrzi eredeti tulajdonságait, struktúráját, kémiai összetételét és folyamatosan rendelkezésre állhat. Olyan extrakciós technológiát dolgoztak ki, amellyel ötvenszeres koncentrációban sűrítették a meggy komponenseit, s az hőkezelés vagy hűtés nélkül is tartósan használható. A kapott extraktum önmagában is jó élvezeti értékkel bír, ezzel az anyaggal humánkísérleteket is végeznek. A meggy azért előnyös ilyen vizsgálatokra, mert abban más gyümölcsökkel – pl. piros bogyósokkal – ellentétben háromféle antocianin szintetizálódik, nem képződnek benne a „kísérleteket zavaró” egyéb kísérő anyagok. Mint mondta, 100 gramm meggyből 200 mg antocianin nyerhető

3. kép **Gálné dr. Remenyik Judit** a meggy hasznosításának egy lehetséges új módját ismertette

ki, ami iránt igen nagy a kereslet az aromaiparban. Ismeretes, hogy az antocianinok hatásos vérnyomás- és koleszterincsökkentők, tehát gyógyászati felhasználásuk is lehetséges. Ezért is fontos lenne minél több meggyet fogyasztanunk, tette hozzá. Hazánk éghajlata (pl. a napsütéses órák száma miatt) különösen alkalmas az antocianinok képződésére, ellentétben a nyugat-európai országokkal. A kidolgozott eljárás ipari méretű alkalmazására azonban egyelőre nincs érdeklődés.

Az előadásokat és az azt követő vitát, hozzászólásokat összegezve *dr. Apáti Ferenc* úgy vélte, hogy figyelemmel a kockázatok mértékére is, a termelésben indokolt a 30-40%-os árbevétel-arányos nyereség elérése. Valamit nagyon rosszul csinálunk, mondta, ha a német fogyasztó 1,79-1,99 euróért veheti a meggybefőttet, s ennek kb. fele jut a hazai konzervgyáraknak, termelőnek pedig kb. a nyolcada. Ha nem változtatunk a helyzeten, akkor a három évvel ezelőtti 14 ezer, az idén pedig már csak 12.500 hektár meggyből öt év múlva 6 ezer lesz. Bár ezen a területen is meg lehet termelni azt a 60 ezer tonnát, ami ma a piaci egyensúlyunkhoz kell, de ez sok termelő és néhány konzervgyár tönkremenetelével járna együtt, ami nem kizárt, hogy bekövetkezik. Meg kell próbálnunk változtatni szervezéssel, fejlesztéssel, pl. új meggytermékeket fejleszteni, azért is, hogy ne legyünk kiszolgáltatva a monopolhelyzetben lévő német vevőinknek a meggybefőtt piacán.

Növényvédelmi kihívások

A rendezvény második blokkjában a *meggytermesztés növényvédelmi kérdéseiről* esett szó, **dr. Takács Ferencnek**, a *FruitVeB* alelnökének moderálásával.

Vitaindító előadásában **Nemesnyik István**, a *Csorvási Gyümölcs Kft. tulajdonos ügyvezetője* a meggy növényvédelmi problémáit és az általuk követett védekezési gyakorlatot tárgyalta (4. kép). A Békés megyei gazdaságban 40 hektáron termesztenek meggyet (Érdi bőtermő, Újfehértói fürtös, Petri), aminek jelentős része exportra kerül. Az idei év fő növényvédelmi kihívásait az átlagostól eltérő környezeti, időjárási tényezők, valamint a növényvédő szerek áremelkedése jelentette. A szokásosnál enyhébb

tél, a csapadékos, hűvös koratavas, majd május – a magas páratartalom és a levélfelület tartós nedvessége révén – jelentősen növelte a két fő betegség: a moniliás virágfertőzés és az *antraknózis* által okozott növényvédelmi kockázatokat. A fertőzési forrás és a kedvező környezeti feltételek adottak voltak. 2023-ban különösen az Érdi bőtermő esetében hosszabb volt a virágzási idő, mint tavaly, ami szintén kedvezett a kórokozónak. A más években elégséges két virágzáskori permetezés helyett idén többször kellett védekezni; az antraknózist sikerült kontrollálni, de úgy tűnt, hogy a monilia ellen negyedik permetezés is szükséges lett volna.

A védekezési stratégia fontos eleme a fertőzési források csökkentése (előző évi fertőzött részek lemetészése, megsemmisítése), továbbá az időjárási előrejelzés figyelése a preventív védekezések időzítéséhez (még a csapadék előtt!). Döntően fontos a felszívódó fungicidok választása, kontakt szereket csak a hajtásnövekedés leállása, ill. szüret után használnak. A moniliás virágfertőzés ellen a fehérbimbós állapottól a virágzás végéig, hetente védekeznek; a gyümölcsfertőzés ellen a szüret előtt négy héttel elkezdve, az időjárástól is függő gyakorisággal. Az antraknózis elleni védelemben alapelv a prevenció, még a csapadék előtt! Sziromhullástól kezdve a szüretig, az időjárástól függően 10-14 naponta vagy gyakrabban védekeztek. Fontos, hogy a korona belseje is védve legyen (permetlé fedettség!).

A *foltos szárnyú muslica* ez év júniusában jelent meg először a gazdaságban, cseresznyében, majd júliusban a meggyben is. Ez a kifejlett alakban áttelelő kártevő jól repül, de a széllel passzívan is terjed, napközben a korona belsejében, árnyékban tartózkodik. Tojásait mélyen a gyümölcsbe rakja, a kikelő lárva növényvédő szerrel már nem érhető el, ezért védekezni az imágó ellen kell. Betelepedése a gyümölcsös szélén indul, s hamar elterjed a területen. Védekezésre használhatók az imágórajzás idején hetenkénti ismétléssel piretroidok, ill. az engedélyezett szerek (pl. Mospilan, Exirel, Karate) csökkentett adagja + 20-40 liter/ha Combi Protec csalétek 5%-os oldata, nagy cseppekben kijuttatva.

Előadásához többen is hozzászóltak a kerekasztal beszélgetés keretében, kö-

4. kép A meggy növényvédelmének mindennapjairól Nemesnyik István előadása adott képet

zülük a teljesség igénye nélkül néhányat idézünk vissza.

Simon Zoltán *növényvédelmi szaknás* szerint napjainkra a meggy növényvédelmét három tényező határozza meg döntően: a klímaváltozás, az egyre szűkülő növényvédő szer választék és a munkaerőhiány. A 2022-es év idén is megtapasztalható káros hatásai (legyen-gült állomány, gyenge rügydifferenciálódás, az erőteljes UV-sugárzás stb.) megmutatták, hogy öntözés nélkül a meggyet sem lehet eredményesen termesztetni. Mint mondta, lassan megoldhatatlan helyzetbe kerülnek a természetők a visszavont gomba- és rovarölő hatóanyagok hiányában. A leszűkülő szervválaszték (vagy a szerek éves kijuttatásának korlátozása) nemcsak gyakori elégtelen hatással, hanem a szerrezisztencia fenyegető rémével is jár. Némi pozitívum e téren pl. egyes szerek Combi Protec csalétekkel együttes drónos kijuttatásának engedélyezése. Súlyos növényvédelmi probléma a cserbogár pajor elleni védelem megoldatlansága, ami sok fiatal telepítés fokozatos legyengülésével, kipusztulásával jár. Becslése szerint a megyében megtermett meggy alig egyharmada lehet prémium minőségű, a nagy többség kommersz áru, aminek oka többek között a kézi munkaerő hiányában is rejlik (pl. a szakszerű metszések elmaradása). A technológiai hibákat növényvédő kezelésekkel nem lehet megoldani.

Takács Ferenc hangsúlyozta, hogy a növényvédelem már a területválasztással, telepítéssel kezdődik, majd a növényápolás, a szakszerű fitotechnika is fontos elemei a védelemnek. A korszerű telepítési rendszer, a koronaformák stb. a könnyebb kezelhetőség, a jobb kondíció révén járulnak hozzá a jobb növényvédelemhez.

Kelemen Péter, a FruitVeB ügyvezetője úgy vélte, hogy egy-egy kultúra jelentőségét nem a termőterület nagysága határozza meg, hanem hogy megfelelő önköltségű, korszerű technológiával hol tudjuk előállítani azt a kellő mennyiségű árut, amit el tudunk adni a piacon. Mindaddig, amíg nem tudunk jelentősen előre lépni a fagyasztott áruk piacán vagy más, teljesen új termékekkel, hazánkban ez jelenleg 60-70 ezer tonna meggyet jelent. Valószínűnek tartja, hogy a jövőben ezt a mennyiséget kb. 7 ezer hektáron fogjuk megtermelni: azaz a jelenleginél kisebb területen, de sokkal intenzívebben kellene termelnünk. Felhívta a figyelmet a drónos technológia gyümölcsösben való alkalmazásának speciális igényeire, ami eltér a szántóföldi kultúrákétól, továbbá,

hogy a Combi Protec felhasználását földi gépes kijuttatással is engedélyezni kellene. Ismeretei szerint a szükséghelyzeti engedélyek kiadása a jövőben korlátozottabb lesz, de a meglévő engedélyek újabb kultúrákban való engedély-kiterjesztése inkább várható.

Komáromi Kornél növényorvos (Nógrád Tész) elmondta, hogy minden részletre (talaj, növények, károsítók) kiterjedően szaktanácsot nyújtanak a természetőknek a minél eredményesebb termelés érdekében. Ennek kedvező hatásai, pl. a javuló minőségben már tapasztalhatók.

Az elhangzottakra válaszolva dr. Apáti Ferenc néhány súlyos gondolatot is megosztott a hallgatósággal. Sajnos hazánkban ma a természetőknek csak kis része hajlandó anyagiakat is áldozni a tudás megszerzéséért. Az elmúlt években több alkalommal is szerveztek egy- vagy két-napos költségtérítéses szakmai továbbképző programokat elismert külföldi előadók részvételével, de az érdeklődés kevés volt. Ma ott tartunk, hogy a termelők többsége nem keresi a tudást, fizetni pedig egyáltalán nem hajlandó érte. Rá-

adásul a meggy, mint kultúra sajátos helyzetben van, mert Szerbián, Lengyelországon (ők főként a hűtőipart látják el) és hazánkban kívül más országokban érdemben nem foglalkoznak vele, így a természetésére vonatkozó tudást más gyümölcsökkel ellentétben külföldről nem tudjuk „behozni”, ezt magunknak kell megteremteni, s az ágazat problémáit is magunk közt, magunknak kell megoldani. dr. Apáti Ferenc úgy véli, hogy a konzervgyárak egymás közötti és a termelőkkel együttes jobb szervezettséggel lehet magasabb meggyárat elérni. Ezen felül elkerülhetetlen a termékfejlesztés, valamint az intenzívebb termesztés (helyes metszés, öntözés, jobb tápanyagellátás), a 15 tonna körüli átlagtermés elérése. Ehhez a jelenlegi támogatási rendszernek is változnia kellene: azokat támogatni, akik hajlandók beruházni, és magas színvonalon képesek, hajlandók és tudnak termelni. E téren számíthatnak a FruitVeB támogatására a szabályozási környezet kialakításában.

Dr. Princzinger Gábor

TALLÓZÁS KÜLFÖLDI FORRÁSOKBÓL

Tengeri, lebegő „melegházak”

A napfény és a Föld sósvízkezelete - mindkettő bőségesen rendelkezésre álló erőforrásként egy egyedülálló projekt alapjául szolgál. A kezdeményezés célja lebegő tengeri növénytermesztő telepek létrehozása, amelyek ivóvíz, valamint mezőgazdasági hasznosítású édesvíz előállítására is alkalmasak.

A **Dél-Ausztráliai Egyetem** kutatói egy olyan, napenergiával működtetett, önfenntartó rendszert terveztek, amely a tengervíz elpárologtatásával, majd édesvízzé alakításával, további beavatkozás nélkül növénytermesztésre alkalmas.

A rendszer segíthet az elkövetkező évtizedekben fenyegető globális édesvíz- és élelmiszerhiány csökkentésének támogatásában: a világ népessége 2050-re várhatóan ugyanis eléri a 10 milliárd főt.

A „tengeri farm” két egységből, egy üvegházhoz hasonlítható felső részből, valamint egy alsó vízgyűjtő kamrából áll.

A párolgás folytán kicsapódó víz a felső térben elhelyezkedő természetközegbe kerül, míg a termesztés szempontjából kedvezőtlen sókat a folyamat során kivonják a rendszerből.

Egy szárazföldön végzett vizsgálatban a kutatók három közkedvelt zöldségnövényt - brokkolit, salátát és pak choit - természetközegben tengervízi felületeken, bármilyen karbantartás vagy további édesvízes öntözés nélkül.

A kutatók véleménye szerint a kizárólag napfényrel működtetett rendszer számos előnnyel rendelkezik a jelenlegi tesztelés alatt álló más, napenergiával működtetett tengeri termesztőrendszerekkel szemben, hiszen szerkezetének

köszönhetően nem hajlamos a túlmelegedésre, és rendkívül energia-, valamint költséghatékony.

A berendezés egyelőre csupán a koncepciót tükrözi: a következő lépés a méretnövelés.

Nem is valóságtól elrugaskodott vízió, hogy valamikor a jövőben hatalmas, az óceánon úszó mezőgazdasági biodómsok tarkítják a képet.

Az ENSZ becslései szerint 2050-re körülbelül 2,4 milliárd embernek kell vízhiánnyal számolnia. Ugyanebben az időszakban a mezőgazdasági öntözésre szánt vízkészlet világszerte várhatóan mintegy 19%-kal csökken.

(Az eredeti cikk kivonata a sciencedaily.com-on érhető el.)

Fordította és összeállította:
Baklanova Szandra

